

System, který vás obere. Pracovat po pracovním úrazu se nevyplatí

vloženo: 4.2.2019, 15.04

V Česku pobírá náhradu za pracovní úraz nebo nemoc z povolání (tzv. rentu) asi 15 tisíc lidí. Vracet se do práce ale nedává smysl: Pokud si vydělají více než minimální mzdu, po ztrátě zaměstnání se jim z renty odečítá vyšší částka. Nadto mohou o rentu přijít třeba jen kvůli vysokému tlaku. Našli jsme konkrétní příběhy těch, které systém potrestal.

Pracovní úraz může potkat každého. Stejně tak nemoc z povolání. Zaměstnavatelé mají ale pro tyto případy ze zákona povinnost každého pracovníka pojistit, aby i s trvalými následky nepadl na finanční dno. České zákony a způsob, jakým si je pojišťovny vykládají, však nikoho nemotivují k tomu vracet se po úraze do práce.

Z dat pojišťoven vyplývá, že v Česku je asi 15 tisíc rentistů. Nejčastěji jde o horníky, kteří pracují v nejrizikovějším prostředí. Pracovní úraz nebo nemoc z povolání je často vyřadí z pracovního trhu. Proto mají nárok na náhradu škody, tzv. rentu. Z ní se ale automaticky strhává minimální mzda. Pokud tak rentista nechce přijít každý měsíc o 13 350 korun, musí si hledat práci.

Jenže se mu to do budoucna může vymstít. Pokud totiž tuto lépe honorovanou práci ztratí, vrací se rentista na úřad práce. Z podpory mu pak pojišťovna nestrhne minimální mzdu, ale poslední dosaženou. Důvod? Postižený „ukázal“, že si zvládne vydělat vyšší částku.

Z náhrady škody nemusí zbyť skoro nic. Přeloženo: Rentisté jsou ze zákona trestáni za to, že si našli práci za vyšší než minimální mzdu.

„Někteří rentisté mi mezi čtyřma očima řekli, že pracovat sice půjdou, ale bohužel načerno, protože by se jim to jinak nevyplatilo,“ říká poslanec **Vít Kaňkovský** (KDU-ČSL), který se problematice rent už dlouho věnuje.

Lépe na tom ale nejsou ani ti, kteří zůstali na úřadu práce.

Minimální mzda poslední čtyři roky strmě roste, renty ale vláda valorizuje jen o procenta. Každý rok tak rentisté přijdou měsíčně o několik stovek korun.

Vidina do budoucna je pro ně navíc nulová. Jakmile jim praktický lékař objeví obecnou nemoc, třeba vysoký tlak, o rentu přijdou okamžitě.

Pojišťovny argumentují tím, že s podobnou diagnózou by kupříkladu v dole stejně fírat nemohli.

Tohle je i příběh Michala Dziury. Celý život byl zvyklý tvrdě pracovat. Zdraví si zničil v hamerském uranovém dole. Ale i po úrazu dál pracoval v chráněné dílně. Po dvanácti letech se však ocitl na úřadu práce a mimo minimální mzdy přišel i o další tři tisíce korun.

„Teď sedím na úřadu práce a říkám to otevřeně: Nikam nejdu. Jsem člověk, který celý život pracoval a práce se nebojím. Zákony České republiky jsou ale nastaveny tak, že když půjdu do práce, tak na tom budu nakonec škodný,“ říká Dziura.

Kaňkovský jeho přístupu naprosto rozumí. „Pokud nemají rentisté ambice se realizovat, tak je to pro ně z finančního hlediska naprosto demotivující,“ říká poslanec, který je autorem pozměňovacího návrhu novely zákoníku práce. Od 1. října loňského roku se díky ní už rentistům na úřadu práce nestrhává valorizovaná minimální mzda, ale ta, která platila „v den prvního zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání“.

„Ta novela směřuje k tomu, že jakmile půjdu jednou na úřad práce, tak se vychází po celou dobu z minimální mzdy, která platila první den, kdy jsem se na úřad práce registroval,“ popisuje náměstek pro legislativu Ministerstva práce a sociálních věcí Petr Hůrka. „Pokud ale mezitím budu někde pracovat a budu si vydělávat víc, tak jsem schopen si víc vydělat a tím pádem ta ztráta na výdělků bude jen rozdíl mezi tím, co jsem si schopen vydělat, a mezi tím, co jsem si vydělal před tím, než se mi ten úraz stal.“

Příklad:

- Loni v lednu získal pan Jan nárok na rentu. Před úrazem vydělával 20 000 Kč. V lednu se zaregistroval na úřadu práce.
- V roce 2018 dosahovala minimální mzda 12 200 Kč. Před zdaněním tak Janova renta činí 7 800 Kč.
- Od ledna 2019 se renta valorizovala rozhodnutím vlády o 3,4 %. Valorizuje se ale výdělek, v případě Jana to bude tedy 20 680 Kč.
- Vzrostla však i minimální mzda. Z valorizovaného výdělků se tak Janovi odečte 13 350 Kč. Jeho renta tak i přes valorizaci poklesne o 470 Kč na 7 330 Kč.
- Pokud by si ale mezitím našel práci, kde by si vydělával jako před úrazem, a potom se znovu vrátil na úřad práce, jeho renta bude činit 680 Kč.

Bývalý horník Dziura stejně jako desítky dalších tak mají smůlu. Pro ně by ale novela neplatila, ani kdyby po úrazu nebo nemoci nikdy nepracovali.

„Změna se týká pouze těch poživatelů náhrady za ztrátu na výdělků, kteří byli v měsíci říjnu 2018 evidováni na ÚP ČR, nemají v rentě stanovený tzv. stop výdělek (dosaženou mzdu) a jejichž nárok na rentu se datuje až po 31. prosinci 2006,“ vysvětluje mluvčí Kooperativa pojišťovny Milan Káňa.

Lidem pobírajícím rentu déle než 12 let se tak jejich náhrada bude dále zkracovat s růstem minimální mzdy. Nic takového už nemusí řešit Dziurův kolega z uranového dolu Miroslav Svárovský. Rentu mu totiž kvůli rakovině tlustého střeva vzala pojišťovna úplně.

Svárovského v roce 1990 zavalil strop šachty. Absolvoval operaci páteře, trvale zraněnou má i nohu. Rentu pobíral do roku 2016. Před třemi lety mu lékaři diagnostikovali nádor tlustého střeva. Následovala operace, při které mu ho odstranili a udělali vývod.

„To už jsem věděl, že je v pytli. A také, že mi tu rentu vzali,“ říká Svárovský.

„Jestliže se u poškozeného projeví tak závažné onemocnění, které by ho samo o sobě vyřadilo z pracovního procesu, nebude nadále důvodem pro pokles výdělků pracovní úraz či nemoc z povolání, ale tzv. obecné onemocnění. Důvod pro výplatu renty tedy již nadále není dán a její výplata bude zastavena,“ vysvětluje mluvčí České pojišťovny Ivana Buriánková.

Panu Svárovskému se pochroumaná páteř ani noha zázračně neuzdravila. Přesto už pojišťovna neviděla důvod ho nadále odškodňovat. Naštěstí začal rovnou pobírat starobní důchod, takže nemusel řešit existenční problémy.

Řada rentistů však před odchodem do důchodu zjistí, že nedosáhli na potřebnou dobu pojištění. I na úřadu práce s přiznanou rentou totiž musí pojistné na důchod odvádět, a to řada z nich neví.

MPSV je v tomto ohledu připraveno diskutovat o lepší ochraně zaměstnanců s náročnou profesí. „Systém rent není nespravedlivý. Stát by se měl ale spíše pokusit podpořit nebo chránit zaměstnance, kteří vykonávají těžká zaměstnání, jiným způsobem než náhradou škody, protože v tomto případě se více jak dorovná do 100 procent zaplatit nedá,“ uvažuje Hůrka.

Kaňkovský chce zbývající problémy rentistů zařadit do dalších novel. „Během jarních měsíců bychom rádi s rentisty a s MPSV prodiskutovali okruh všech problémů, které tam zůstávají, a pak bychom připravili legislativní návrh. Osobně si myslím, že problém rentistů před rokem 2006 bude dost složité prosadit. Ale to neznamená, že bychom se o to neměli pokusit,“ dodává.